

Viktige ord og begreper

Dødsbo: Alt det den avdøde etterlater seg, både av formuesverdier og gjeld. Begravelsesutgiftene og eventuelle omkostninger ved å skifte – dele – dødsboet skal dekkes av dødsboets midler før alle andre gjeldsposter blir betalt.

Felleseie og særeie: Felleseie og særeie er begreper som får betydning når en gift person avgår ved døden. Det er betegnelsen på formuesordningen mellom ektefellene innbyrdes så lenge ekteskapet består. *Felleseiet* skal deles mellom dødsboet og den gjenlevende ektefellen.

Ved *særeie* skal det *ikke* deles mellom ektefellene når ekteskapet opphører. Det en avdød har eid som særeie, tilhører fullt og helt dødsboet, mens ektefellens særeie er dødsboet helt uvedkommende.

Arvegangsklasse: Grunnlaget for arv i Norge er slektskap, ekteskap eller testament. Slekten er delt inn i tre arvegangsklasser: 1) Barn, barnebarn og videre nedover tilhører første klasse og kalles livsarvinger; 2) Foreldre, søsken og videre nedover tilhører andre arvegangsklasse; 3) Besteforeldre, onkler, tanter, fettere og kusiner tilhører tredje arvegangsklasse.

Livsarvinger: Alle arvelaterens barn – døtre og sønner – er avdødes nærmeste slektsarvinger og kalles i arveloven for avdødes *livsarvinger*. Hvis noen av avdødes barn har gått bort før avdøde, trer barnebarna inn som livsarvinger etter avdøde i samme arvelinje.

Pliktdelsarv for livsarvinger: Det er gitt et særlig vern for livsarvingenes arverett ved lovregler om såkalt pliktdelsarv. Det betyr at foreldre ikke kan testamentere til andre det som livsarvingene skal ha som pliktdelsarv etter dem. Pliktdelsarven utgjør til sammen 2/3 av hver av foreldrenes etterlatte formue, men er begrenset til 1 million kroner fra hver av dem til hvert barn eller barns linje.

Foreldre har imidlertid anledning til å bestemme i testamentet at arv etter dem – også pliktdelsarv – skal være arvingenes særeie hvis arvingen er eller blir gift. I testamentet kan de også gi en av sine livsarvinger førsteretten til å arve bestemte gjenstander, for eksempel en hytte, men gjenstandens verdi må da ikke være større enn det livsarvingen samlet har rett til å arve.

Minstearv: Det er bestemt i arveloven at avdødes ektefelle har arverett til en fjerdepart av arveformuen når det er livsarvinger etter arvelateren. Ektefellearven skal likevel alltid være minst 4 ganger folketrygdens grunnbeløp (4G) på dødsfallstiden når avdøde har livsarvinger. Denne "minstearven" fører til at avdødes gjenlevende ektefelle blir enearving hvis dødsboets nettoformue er på 4G eller mindre. Denne minstearven kan ikke begrenses ved testament. Denne bestemmelsen om minstearv til *gjenlevende ektefelle* betyr at livsarvinger bare får arv hvis avdøde etterlater seg en større nettoformue enn det ektefellen skal ha som minstearv. Minstearven til gjenlevende ektefelle har sterkere vern enn pliktdelsarven til livsarvingene.

Skifte av dødsbo: Når noen avgår ved døden, får skifteretten på bostedet melding om dødsfallet. Skifteretten skal da påse at det blir ordnet med dødsboet på lovbestemt måte. Boet må skiftes hvis ikke avdødes gjenlevende ektefelle blir enearving eller kan og vil beholde dødsboet "i uskiftet bo".

Det er vanlig i dag at arvingene skifter et dødsbo privat. Skifteretten gir attest for privat skifte dersom minst en av arvingene i boet innen 60 dager etter dødsfallet overtar personlig ansvar

for boets gjeld og påtar seg å forestå skiftet. Er noen av arvingene umyndige, må deres verger samtykke i privat skifte.

Er avdødes gjenlevende ektefelle med blant arvingene når boet skal skiftes, har denne som regel en viss fortrinnsrett til å overta boligeiendom og innbo og løsøre på sin arvelodd.

Arv i uskiftet bo: Var avdøde gift og hadde felleseie, har den gjenlevende ektefellen rett til å beholde hele dødsboet i såkalt "uskifte" så lenge hun eller han ikke inngår nytt ekteskap. Livsarvingene har da først rett til å kreve sin arv når uskiftet opphører, senest ved ektefellens død. Den gjenlevende har full eierrådighet over uskifteboet, men trenger samtykke fra arvingene dersom det skal gis bort fast eiendom eller uforholdsmessig store gaver av boet.

Å opprette testament på en riktig måte når man sitter i uskiftet bo kan ofte være vanskelig på grunn av de regler som gjelder. Vi anbefaler derfor å ta kontakt med advokat for bistand.